

...Çünkü onlar yeni bir çağa doğdular. Bizim için kağıt, kalem neyse onlar için modern iletişim araçları, internet ve sosyal medya da o...

YENİ DİRENİŞ -YENİ LİDERLİK...

Mithat BEREKET

Khas pusula akademisi

‘Gezi Parkı Direnişi’, günümüz Türk gençliğinin tüm dünya gençliğine verdiği önemli derslerle dolu. Kendilerine danışılmadan günlük hayatlarına getirilmek istenen değişikliklere karşı isyan eden ve bunda direnen gençlerin Twitter, Facebook ya da Youtube için yaratıp, yine sosyal medya platformları kanalıyla Türkiye ve dünyaya yaydıkları her şey aslında ‘yeni medya’nın ve özellikle ‘sosyal medya’nın vardığı son noktayı gösteriyor...

İran, Wikileaks, Mısır, Tunus, Rusya ve nihayet Türkiye... Bütün bunların ortak paydası olarak ‘sosyal medya’yı (ve özellikle Twitter ve Facebook’u) alırsak hepsinde bir nokta çok net biçimde ortaya çıkıyor: “Halkın elinden alınan haber alma özgürlüğü, Twitter ve Facebook yardımıyla sağlanıyor ki, bu sanal dünyayla gerçek dünyanın her geçen gün ve her geçen olayda birbirlerine daha çok yaklaştıklarını gösteriyor”...

Artık iyice belli oldu ki, yakın gelecekte; 21.yüzyılın, insan hakları veya demokrasi mücadeleleri tamamen internette verilecek. Sanal dünyada yapılacak her faaliyet günlük hayatımızı etkileyecek. Bugün bu ‘yeni medya’ araçlarını pek kullanmayan; ‘sosyal medya’ platformlarına yabancı olan; kısacası, bu ‘yeni dünya’yı pek tanımayan günümüz siyasetçi kuşağı gidip yerine bugünün gençleri gelince her şey gibi siyasetin şekli de değişecek.

Taksim Meydanı’nda ‘Gezi Parkı’ direnişiyle kendiliğinden ortaya koyulan ve hiçbir ideolojiye bağlı olmayan, bu yüzden de sağ ya da sol, hiçbir grubun alışık olmadığı direniş hareketinin üyeleri; Twitter’dan, Facebook’tan ve diğer bloglardan zeka ürünü bir yaratıcılık gerektiren ve kendine has bir ‘mizah’ içeren ‘direniş’ örneklerini ortaya çıkartırken gelecekteki bu ‘yeni dünya’yla ilgili ipuçları da verdiler. Yakın gelecekte, bu ‘sosyal medya’ gerçeğinin içine doğmuş; Twitter ya da Facebook kullanarak büyümüş

kuşakların yönetici olarak hakim olduğu bir siyaset gündemde olacak. Bilgiye önem veren, en karmaşık konuyu bile kendine has bir ‘mizahla’ ortaya koyabilen, nüktedan ve yaratıcı bir siyaset ve bunun için gerekli olan yeni siyasetçi tipi; ‘yeni lider’lerin uyması gereken ‘yeni’ kurallar...

Bugün isteyen herkes, dünyanın her yerinde, internet sayesinde, her an birbiriyle haberleşebiliyor. Herkes birbiriyle bağlantı halinde. İsteddiği her an, büyük bir hızla birbiriyle temasa geçebiliyor. Dolayısıyla bu durum herkesi birbirine bağımlı hale getiriyor. Bu yüzden, Taksim’de, Gezi Parkı’nda başlayan pasif direniş ya da ‘duran adam’ eylemi, binlerce kilometre uzakta Brezilya’daki gençler tarafından örnek alınabiliyor. Uygulanabiliyor...

Türkiye’de Gezi Parkı’ndaki ağaçların kesilmesini engellemek isteyen bir grup genç, polisler tarafından, tazyikli su ve biber gazı kullanılarak parktan zorla çıkarılınca, sosyal medyadan olanları anında öğrenen İstanbullular kendiliğinden Gezi Parkı’na akın ettiler. Bundan sonra, protestonun amacı değişti; Başbakan’ın günlük hayata karışan, buyurgan tavrı hedefe oturtuldu...

Brezilya’daysa her şey toplu taşıma araçlarına ve özellikle de belediye otobüslerine yapılan zammın protestosuyla başladı. 20 milyonluk Sao Paulo kentinde çok küçük bir raylı sistem (metro) vardı ve ulaşımın çoğu diğer toplu taşıma vasıtası olan otobüslerle yapılıyordu. Bir grup genç, otobüs biletlerine yapılan bu zammı barışçı şekilde protesto etmeye kalkınca karşılarına Türkiye’deki gibi orantısız güç kullanan polisler çıktı. Sao Paulo’daki olayları Türkiye’dekiler gibi sosyal medyadan haber alan Brezilya halkı tepki olarak kendiliğinden sokaklara döküldü. Bundan sonra direniş bir anda, ülkenin kuzeyindeki Amazon’dan güneydeki Porto Alegre’ye kadar 80 kente yayılırken sokaklara çıkan yüzbinlerin arasında öğrencilerin yanı sıra mimarlar, iş insanları, sendikacılar, işçiler ve aileler de vardı. Gelecek yıl ikinci defa seçilmesi beklenen Devlet Başkanı Dilma Rousseff yönetiminin yaptıklarına karşı çıkan sıradan halkın listesinde Brezilya’daki Dünya Futbol Kupası ve 2016 Olimpiyatları için gereğinden çok fazla para ayrılması ile ‘mensalao’ yani ‘dev aylık ödeme’ denilen oy satın alma yolsuzluğu vardı. Ama, hiç

kimse demokratik yollardan seçilen Başkan da Rousseff’i devirmeyi düşünmüyordu. Tek istedikleri, siyasi liderlerine tepkilerini göstermek ve bir bakıma onu uyarmaktı... Aynı, Türkler gibi...

Türkiye’de de, Brezilya’da da insanlar olanları Twitter’dan, Facebook’tan öğrendiler. Hem de anında... *Bu ‘süper iletişim’ ortamının hakim olduğu ‘yeni dünyada’ ise ‘neyi’ yaptığımız değil, bunu ‘nasıl’ yaptığımız daha önemli hale geliyor.* İster Başbakan olsun, isterse CEO, dünyada herkesin başındaki yöneticilerin neler yaptıkları değil, bunları nasıl gerçekleştirdikleri öne çıkıyor. Liderlerin yaptıklarından çok bunları nasıl gerçekleştirdikleri konuşuluyor...

Son birkaç yıldır, Batı’da, iş dünyası ile ilgilenen pek çok uzman ve akademisyen, bu yeni dünyanın ihtiyaç duyduğu yeni lider tipini ve liderlik tarzını araştırıyor. Bunlar arasında öne çıkanlardan biri de Kanada’nın Winnipeg kentinde; uzun yıllar İnsan Kaynakları Uzmanı olarak çalışmış olan Yvonne Thompson. Halen, aktif olarak büyük şirketlerin yöneticilerine danışmanlık yapan ve çeşitli liderlik eğitimleri veren Thompson, 2010 Ekimi’nde yayınlanan kitabında yeni dünyanın yeni liderinin nasıl olması gerektiğini tanımlıyor. Kitabın adı ‘Leadership For a New World: The Organic Approach to Employee Engagement’, yani, ‘Yeni Dünya İçin Liderlik: Çalışanları Yönetebilmek İçin Organik Bir Yaklaşım’. Kitaba göre günümüzde çalışanlar nasıl bir lider aradıklarını iyi biliyorlar: *Net hedefleri olan, güçlü bir vizyona sahip, takım oyununu ön planda tutan ve yapılan işi anlamlı hale getiren bir lider.* Kitapta bu tip lidere sahip olan bir şirketin, kurumun ya da örgütün nasıl oluşturulacağı da anlatılıyor. Liderlerin, eski model ‘yönetici taktikleri’nden kurtulmaları için 8 aşamalı bir plan anlatılıyor. ‘Sosyal Medya’yı artık hayatlarının vazgeçilmez bir parçası haline getirmiş olan genç insanların çalıştığı bu kuruluşlara liderlik edecek kişilerin bu insanlarla sürekli bağlantıda olması; onları dinlemesi, duyması ve bunda samimi olması gerekiyor. Bütün bu ilişkinin karşılıklı saygıya dayalı kurulması; buna göre kendiliğinden oluşması şart.

Benzer bir çözümü öneren ünlü Strateji+Business Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Art Kleiner ise bunu daha da genişleterek hükümet ve devlet başkanlarını da bu tanıma dâhil ediyor.

Halen, Ortadoğu'nun akil adamlarından sayılan, Nobel Barış Ödülü sahibi, İsrail Devlet Başkanı Shimon Peres ise, kendisiyle yaptığımız son görüşmemizde bu yeni toplum yapısını ve ihtiyaç duyulan liderliği şöyle özetlemişti:

“Günümüzde, toplumda kuşaklar arasındaki bölünme, milliyetçi bölünmelerden daha güçlü hale geldi. Artık, çocuklarımız bize şu mesajı veriyor: Lütfen parayla bozulmuş, savaşlarla yaralanmış, nefretle ayrılmış, sizin yarattığımız o dünyayı bize kabul ettirmeye çalışmayın. Biz sizin yaşam biçiminizi uygulamak zorunda değiliz. Zorlamayın. Aramıza suni duvarlar örmeyin; faklılıklar sokmayın. Çünkü onlar yeni bir çağa doğdular. Bizim için kağıt, kalem neyse onlar için modern iletişim araçları, internet ve sosyal medya da o... Bu sayede onlar birbirinden kopuk değil; aksine birbirleriyle sürekli iletişim halindedir. Bu yüzden, değil kendi ülkelerinde, dünyada olan biten her şeyden anında haberleri oluyor. Günümüzde liderler artık hiçbir şeyi gizli tutamıyorlar, her şey muhakkak duyuluyor...”

‘Yeni Dünya’ hakkındaki bu tanımlar aslında son Gezi Parkı olaylarında Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’a duyulan tepkiyi ve yapılan yanlışları da açıklıyor. Amerikalı bir başka araştırmacının ilk baskısı 2007 yazında yayınlanan kitabında bu durum çok daha net ortaya çıkıyor. Kitabın adı: ‘HOW: Why HOW We Do Anything Means Everything’; yani Nasıl: Herhangi Bir şeyi Nasıl Yaptığımız Neden Her şey Demektir’. Kitabın yazarı Dov Seidman son 20 yıldır Apple, Pfizer ya da 3M gibi dünyanın önde gelen 500 şirketine verimliliği arttırmak konusunda ‘ilkeli davranış eğitimi’ vermiş ünlü bir danışman. Kendisini “takım elbise giymiş ahlak filozofu” olarak tanımlayan Seidman’ın bu kitabı o kadar tutuldu ve o kadar çok sattı ki daha sonraki baskıları için Başkan Bill Clinton bir önsöz yazdı.

Seidman’a göre, birbiriyle sürekli temas halinde olan, istenildiği vakit büyük bir hızla iletişime geçebilen, birbirine sürekli bağlı bulunan ve bu yüzden birbirinden kolaylıkla etkilenebilen; ancak, şeffaflığın en yüksek seviyede olduğu ‘yeni bir dünya’ kuruluyor. Bilginin rahatlık ve serbestlik içinde dolaşabileceği, dolayısıyla bilginin değerli hale geleceği bir sisteme doğru gidiyoruz. Artık, birbirimize çok yakınız ve birbirimizi çok yakından izliyoruz. ‘Davranış Çağı’ndayız ve bu çağda ne yaptığınızın bir önemi kalmıyor. Bunu yaparken nasıl davrandığınız yani nasıl yaptığınız

Yeni Dünya’da artık, birbirimize çok yakınız ve birbirimizi çok yakından izliyoruz. Böyle bir dünyada, ne yaptığınızdan çok ‘nasıl’ yaptığınız daha önemli hale geliyor. Artık, ‘Davranış Çağı’ndayız ve bu çağda ne yaptığınızın bir önemi kalmıyor. Nasıl davrandığınız yani nasıl yaptığınız ön plana çıkıyor.

ön plana çıkıyor: ‘Güven’ ya da ‘itibar’ gibi daha önce ‘yumuşak gücün kaynakları’ olarak görülen değerler bu yeni dünyanın vazgeçilmez unsurları oluyor. İkisi de başarının temel değerleri haline geliyor.

Daha basit ve anlaşılır ifade edecek olursak, siyasal sistemlerde genelde 2 çeşit otorite bulunuyor. Bir liderin seçimle ya da doğuştan (monarşilerde) kazandığı ‘Resmi Otorite’... Ya da bir liderin sonradan halkıyla, insanlarla ilişkilerinden dolayı kazandığı ‘Manevi otorite’. Aldığı kararlardan çok bunları yapış biçimiyle saygı uyandıran, güven telkin eden bir lider. Resmi otorite, bir liderin seçimle iş başına gelmesini ya da çoğunluğun oyuyla iktidarda kalmasını sağlıyor. Ancak, bireylerin birbirleriyle yakın ve hızlı iletişim kurabildikleri, bu yüzden birbirlerini çok kolay etkileyebildiği bir dünyada ve dolayısıyla iktidar gücünün daha çok insanlara kaydığı bir ortamda ‘manevi otorite’ ister istemez daha önemli hale geliyor. Üstelik, sadece seçimleri kazanarak ya da bir kraliyet ailesinin bir ferdi olarak manevi otorite sahibi olamıyorsunuz. Manevi otorite, vatandaşlarımızın sadece bir kısmına değil tamamına nasıl davrandığınızla ve o insanların çoğunun size karşı duydukları güven ve saygıyla ölçülebilen bir şey. Demokratik yollardan seçmenlerin çoğunun oyunu alıp iktidara gelen bir liderin elindeki polis gücünü kendisine oy vermeyen azınlığa karşı kullanması, bu liderin manevi otoritesini zayıflatıyor; buna darbe vuruyor.

Bunun aksine, bütün vatandaşlarına saygıyla yaklaşan, onları eşit olarak gören bir liderse manevi otoritesini, kendisine duyulan güveni ve saygıyı artırıyor. Dolayısıyla, günümüzde artık ‘emir vererek’ yapılan liderliğin yerini ‘ikna ederek’ yapılan liderlik alıyor. Çünkü, bu sayede ihtiyaç duyulan iktidar gücü tekrar tekrar toplum tarafından üretilebiliyor.

Türkiye’de yaşananların dünyaya yaptığı bir diğer önemli katkı Yeni Dünya’nın ihtiyaç duyduğu bu yeni lider profili ve yeni liderlik tarzını herkese göstermiş olmasıdır.